

Aklın Sınırları

2017-11-01 21:20:00

Aklı reddeden adam, bunu akılla yapıyorsa, sadece bahane üretiyordur ve aklın olmadan aklı nasıl reddedebilirsin?

İnsanın aklının son sınırının, aklın acizliğini anlamak olduğunu söylüyorlar. Bu doğru. Ancak bu ölümün herkesin sonu olduğunu söylemeye benziyor, herkes bunu biliyor, aklın da hayatın da sınırları var ama bu sınırlar bizi hayatı yaşamaktan ve akli kullanmaktan nasıl alıkoyabilir?

İslamcı nihilizm dedikleri bu. *Allahtan başka her şey yalan* diyerek başlarsan, doğru bir sözü eğri maksada meze yapmış olursun. *Aklın haddi kendi sınırlarını bilmek* demek de benzer. Hayatın gerçek olduğuna, bu yaşadıklarımızın gerçek olduğuna inanmadan, bu gerçeği doğru yaşamak için Allah'ın Kitap indirdiğine de inanmak boşunadır. Bu nihilizm insanı düşünceden vareste kılmak, tembelliğine kılıf bulmak için uydurulmuş. Müteakıl olduğunu söyleyen müteekkiller.

İnsanın hayatın sonu olduğunu söyleyip intihar etmesi ne kadar manalıysa, aklın her şeyi çözemediğini iddia edip, onu kullanmayı bırakması da o kadar manalı. Nasılsa öleceğim deyip intihar etmeye benziyor.

Evet, aklın sınırları var ancak bu sınırlar nerede? Nasılsa sonsuza kadar yaşayamayacaksın, yaşamaya ne gerek var diyene, evet, doğru, sonsuza kadar yaşayamayacağım ama sonuna kadar yaşamak vazifem. Akli da sonuna kadar, artık her neredeyse o sınırlar, oraya kadar kullanmak bizim vazifemiz.

[Bu metni ilk yazdığım sıralarda] *Closing of the Muslim Mind* kitabımı bitirdim. Yazarın kafasındaki kadar kötü görmüyorum durumu. İslam'da aklın imandan geri bırakılmasının sebebi, insanların düşünmeyi bilmeyişi değil, aklın her noktada, herkese aynı faydayı vermeyişinden. İnsan içinde bulunduğu durumu en iyi şekilde değerlendirecek akla muhtaç, ancak bu *içinde bulunduğu durum* herkes için farklı. Hayatını nasıl geçirmeye çalışıyorsa, akıl da onun için bir araç.

İnsanların sosyal konumlarıyla, ihtiyaç duydukları akıl arasında bir bağ var. İslam'da akla getirilen eleştiri, onun *Allah'ı arıyorum* diyen için pek de uygun bir araç olmadığı, ancak diyelim, iki olay arasındaki sebep sonuç ilişkilerini arayan

veya hukuk bir olayı çözmeye çalışan veya yeni bir cihaz üretmeye çalışan için farklı akıllar var ve bunlara kimse itiraz etmiyor.

Kitabın yazarı, temelde *hakikat arayışı* için va'zedilmiş ilkeler, toplumun hiçbir şekilde akılla ilgilenmediği gibi bir yere çekiyor. Sebep sonuç ilişkileri müslümanlar için bu kadar uzaktı da, nasıl oldu, diyelim Osmanlı İstanbul'u fethetti? Bir savaşın nasıl kazanılacağını bilmek, oturduğu yerden ilahiyat üretmekten zordur, buna bakınca müslümanlar akıllarını kullanabiliyorlar demek ki.

Toplumların da insanlar gibi savunma mekanizmaları vardır. Batılıya çok tuhaf gelen bizdeki bu *kadercilik* basit manasıyla bir savunma mekanizması. Bir şeyleri değiştirmek elimizden gelmediğinde, savaşı kazanmak mümkün olmadığında, en azından yaşamaya devam etmek için kullandığımız bir savunma mekanizması.

Bu fikirler, kadercilik, akılcılık ve bunlar gibi pek çok çeşit fikir, toplumda daima mevcut. İnsan bünyesinde bakterilerin daima mevcut olması gibi. Ancak normal şartlar altında herkes *makul* fikirlerle yaşıyor. Uç fikirler, toplumlar krize düştüklerinde, normal yollarda umut görmediklerinde bünyeyi sarıyor. Yoksa Avrupa her daim ırkçıydı, ancak Nazilerin bu kadar popüler olması, toplumun çaresizliğiyle alakalıydı. Bizde de, *terörist müslüman* her daim vardı, terör hiçbir toplumda yeni icad edilmiş değil, eşkiya da, cani de bol tarih boyunca. Ancak bunların popüler olması, normal yolların tıkanmasından. İnsanlara akanakları mecra ve *doğru* olduğuna inandıkları şekilde yaşayacakları bir muhit sunmazsanız, akıbet hastalık.

İslam'ın amacının tüm dünyayı ele geçirmek olduğunu yazmış bir de. Bin Ladin veya Zevahiri'nin söylediği sözleri örnek gösteriyor. Bütün fikirlerin, komünizm olsun, demokrasi olsun, amacı dünyayı ele geçirmek. İslam için de aynısı geçerli. Eğer Batı fikren müteyakkız olmaz, kendini sefih bir boşluğa bırakırsa, hayatın ne olduğu konusunda, doğru yaşamak konusunda kendini kaybederse, müslümanlar onların yerini alabilir ve bu dünyanın da *tercih edeceği* bir şey olur.

Aklilik burada asıl soru değil. Asıl soru, toplumların çürümüşlüğü. Liberal demokrasi herkesin her derdine çare olabilir mi? İslam'ı kendi kendine bırakıp, Batı bu ülkeleri neden bu hale getirdi, onu konuşsa daha faydalı olur.